

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

VI. De simplicitate metaphysica diuinorum Attributorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

Fidel, & mysteriorum eius veritates non cogunt, conceptus realis virtualis distinctionis admittendus non est. Atqui in Essentia, & Attributis, siue in prædicatis Dei communibus, & necessariis nullus mysterij, aut veritatis Catholice, Fides cogit nos, vt conceptum distinctionis realis virtualis admittamus: ergo in Attributis, & Essentia, siue in prædicatis Dei communibus, & necessariis, conceptus realis virtualis distinctionis vnus ab alio admittendus non est.

3. Ex hac ratione bene inferunt Murciani Recentiores: quod formalitates diuine, etiam virtualiter distinctæ in sua sententia, ex munere aliquo proprio distinctorum, quod in eis recognoscere ex Fide cogimur, ex munere alio proprio distinctorum, quod à solo discursu probabili, imò à probabilissimo, Dei prædicatis adscribi etiam possunt, distincta etiam in ordine ad illud munus realiter virtualiter nequaquam esse admittendum, v.g. Paternitas, & Essentia realiter virtualiter in ea sententia distinguuntur: quia subeunt prædicata contradictoria, *Communicatur, non communicatur. Produciuntur, non produciuntur*, ex Fide, licet eadem realiter entitas sint. Si autem repugnet vnam sine altera videri, nisi virtualiter distinguantur, atque difficultas probabilissimo constaret, vnam sine altera videri posse, dummodo id ex Fide non constet. Hoc potius negandum erit, quam virtualis distinctio in ordine ad id munus, etiam inter Paternitatem, & Essentiam admittenda. Ea enim distinctio (si quando admittenda sit) in diuinis tantummodo, atque in Fidel vnus reuerentiam, est admittenda.

4. Planè conclusioni obijci possunt aliqua, tamen adeo leuia sunt, vt vix solutione sit opus. Illud solum de præcedentia virtuali reali potentia voluitur, atque intellectus respectu volitionis necessarie, aliquam difficultatis speciem videtur habere. Verum vt suis suo loco dicemus, satis est præcedentia metaphysica, & puræ rationis in diuinis. Nam in creatis ideo præcedunt physice, quia limitata perfectionis physice creata sunt: ac proinde operatione perficiuntur, quod secus euenit in ente perfectissimo, in quo hæc omnia sine operatione physica vniuersim habentur: quemadmodum & creata cuncta, ab imperfectionibus decocta, quæ in omnibus creaturis distita, ac dispersa realiter sunt, in Deo adiunantur.

QVÆSTIO VI.

De Simplicitate Metaphysica diuinorum Attributorum.

ON agimus de simplicitate, quæ Dei speciale attributum est, siue transcendens, siue non transcendens, de quo postmodum in sequentibus. Quippe in hac disputatione, quæ tota de Attributis vnictum sumptis est, importune de aliquo speciali Dei Attributo ageremus. Simplicitas Dei speciale Attributum physica est, quæque physica compositioni tantummodo aduersatur, non metaphysicæ. Inquirimus ergo de simplicitate metaphysica: non Dei quidem, quod in eo, vt ex dictis constat non est (cum physicam Dei entitatem, Essentia, totque communibus, & personalibus prædicatis metaphysicè constari ostenderimus) sed Attributorum eius: an vnumquodque metaphysicè incompositum, simplex, atque indiuisibile esse debeat? An contra componitur ex variis formalitatibus metaphysicè possit? Nam de essentia metaphysica, indiuisibilem formaliter, atque incompositam prorsus metaphysicè esse ostendimus supra: vbi & rationem pro Attributis formandam attigimus, quam questionem, licet à nemine, ita vniuersim disputatam viderim, neque in Attributo aliquo speciali ex institutione, sed cursum libens aggredior, ne singulatim in Attributis singulis repetatur, vel omittatur, vel (quod ferè idem est) per transnam examinetur: neque ad plura alia in Theologia deducenda, quam valis doctrina ignoretur.

CERTAMEN I.

Prima, certaque apud Theologos conclusio, ac difficultas questionis explicata, & communis circa eam sententia.

1. **D**Vplex, quoad præsens attinet, metaphysica compositio, sicuti & physica duplex esse potest. Altera homogenea. Altera heterogenea. Sicuti enim è rebus eiusdem generis, & rationis sæpe physica entitas physice compingitur, v.g. materia pluribus materiæ partibus, & aqua (sicque de insensitiuis, atque inanimatis pluribus) pluribus aquæ partibus rationis omnino eiusdem: ita etiam metaphysicum prædicatum, quod infectile non sit, pluribus formalitatibus partialibus rationis eiusdem, potest metaphysicè coagmentari. Item sicut physice etiam potest aliquid ex partibus, quæ diuersæ rationis ab ipso, imò, quarum qualibet diuersæ rationis ab alia sit, constare, vt in omni essentiali physica, atque integrali compositorum compositione cernitur: ita etiam in metaphysica formaliter, diuisibilis prædicati compactione poterit euenire, vt partes formales, quibus componitur metaphysicè alterius formalitatis ab illo, & à se inuicem metaphysicè sint, vt patet in anima, & homine, & prædicatis genericis, & differentialibus, quibus metaphysicè constant. De vtroque ergo compositionis metaphysicæ genere, homogeneæ, & heterogeneæ inquiri quaestio: an Dei Essentia, & Attributis, atque vno verbo prædicatis diuinis possit conuenire?

2. Et prima quidem in hac quaestione certa, atque à Theologis indubitata conclusio sit. Prædicata, seu Attributa diuina attributorum diuinorum nomine, & ratione, compositionem metaphysicam heterogeneam habere posse. Ratio est: quia perfectioni diuinorum Attributorum non derogat eiusmodi compositio: ergo est cum diuinis Attributis, eorumque ratione composibilis. Antecedens patet: quia potentia diuina notionalis, seu productiua ad intra, eiusmodi heterogenea compositio non obest, imò certo ex Theologis omnibus (si vnum, ac nescio an alterum? excipias) adest metaphysica & heterogenea compositio, ex Essentia & personali Personæ producentis, & passiuæ potentia procedendi in Trinitate ex communi etiam, & personali procedentis metaphysicè & heterogeneæ conflatur: ac demum Persona quauis ex Essentia, & personali cuiusque proprietate (siue ea absoluta etiam, siue relatiua sit) omnium Catholica sententia, metaphysicè componitur: ergo rationi prædicati diuini eiusque, quæ tali, perfectioni, ac proinde neque rationi, & perfectioni Attributi diuini obest metaphysica & heterogenea compositio: ac proinde, si quæ Attributa eiusmodi heterogeneam compositionem, nec subeunt, nec subire possunt, ex peculiaribus eorum naturis ea impossibiles eis adueniunt.

3. Tota quaestio huius, eaque subtilis, difficultas circa homogeneam Attributorum diuinorum compositionem metaphysicam est. An scilicet Attributa diuina, v.g. Sapientia, Omnipotentia, & sic de aliis partialibus Sapientia, aut Potentia partibus infinitis eiusdem rationis & inter se, & cum tota Dei Sapientia, vel Potentia metaphysicè constet? Licet quauis pars minor infinites Sapientia tota, atque Omnipotentia Dei, quam metaphysicè componit, esse necessario debeat: quemadmodum corporis quanti partes toto corpore, quod componunt, minores singulae sunt, licet sint eiusdem rationis cum illo. An contra, ita Attributum quodvis diuinum ex sua ratione formali diuini Attributi, vno ictu formalitatis indiuisibiliter totum dicat generis sui, vt partialibus generis eiusdem formalitatibus non constet, imò neque constare queat: ac proinde neque metaphysicè homogeneæ componi. Porro in hac difficultate sic vniuersim, atque his terminis proposita sententiarum Auctores referre non possum, quia, vt quaestiois præfatione dicebam, à nemine disputatam vidi. Possunt autem referri plures, qui in vno, vel alio Attributo eam obiter versantes

tes, suam circa præsentem vniuersalem difficultatem videntur mentem aperuisse, vel saltem indicasse.

4 Igitur de Idea diuina (quæ Scientia rerum faciendam est, vel Verbum illâ à Patre productum, (vel, quid nunc velis) agentes Theologi, communiter docent, per rationem, & metaphysicè plures esse, ex quibus tanquam partialibus conceptibus Idea totalis omnium factibilium metaphysicè componatur: ac proinde idem de Scientia, Omnipotentia, Amore etiam necessario, Immenfitate, Aternitate, atque fere reliquis Attributis videntur dicturi: quare vniuersim diuinis Attributis formaliter sumptis, metaphysicam homogeneam compositionem minime repugnare, et si reuera de Ideis aliam esse rationem ostendimus controu. 2. d. vlt. Citatur pro Idearum pluralitate, ac diuisibilitate metaphysica Scotus in 1. d. 36. qu. 1. sed extra rem: nam Idearum nomine non diuinum aliquid, sed creaturas ipsas in Deo existentes esse putat: quo pacto non solum formaliter, sed realiter inter sese, & à toto Idearum conuincto distinguuntur, neque Attributum diuinum sunt. Citantur etiam S. Thom. 1. par. quæst. 15. art. 2. quem ibi interpretes sectantur Alensis qu. 27. m. 4. S. Bonauent. in 1. d. 35. art. 1. qu. 3. Ricard. d. 36. art. 2. qu. 3. Agid. art. 2. qu. 2. ad 1. Argentina qu. 1. art. 1. in it. Capreol. ibi conclus. 3. Durand. d. 36. q. 4. num. 5. quamuis enim dicat melius dici in Deo vnâ tantum esse Ideam, tamen plures rationes ideales admittit: quare in primo vnitatem, & indiuisibilitatem realem, Idearum diuinarum, quas in secundo diuisibiles metaphysicè & per rationem admittit, attendisse videtur. Est sententia nostri Vasquez 1. p. d. 73. cap. 1. n. 3. vers. *hoc saltem*. Soar. lib. 3. de Attribut. cap. 5. num. 14. & 15. vbi eam communem vocant, videnturque sententia Aug. lib. 6. qq. 83. qu. 46. & epist. 115. sine. & Dionys. cap. 1. & 5. de diuin. nom. vbi Ideas, & rationes ideales diuinas plures absolute vocant, atque vniuersim Theologi omnes non de Idea, sed de Ideis diuinis, disputant.

5 Contra vero Albertus Magn. in 1. d. 35. art. 9. commotus, meliusque dici in Deo, vnâ esse omnium rerum Ideam, quam plures docuit. Cui & Aureolus consentit apud Capreol. citato articulo. 1. & Marsil. in 1. d. 35. qu. 1. prologi art. 1. par. 1. dicens Ideas in se, & ex parte obiecti sui distingui solummodo: ni forte è sua Nominalium schola, nullam aliam distinctionem, quare neque compositionem metaphysicam formalitatem, sed solum in terminis, seu connotatis in ordine ad quæ tota simul, & indiuisim concipitur. Sed licet ita de diuisibilitate, & compositione metaphysica diuinarum Idearum videantur Patres, & Doctores citati, ac proinde generatim in diuino hoc prædicato, (quare, & in aliis Attributis metaphysicam compositionem admittit. Non tamen ita plane eam in intrinseca formalitate diuina Idearum eam admittunt,) vt opus erat ad hoc, vt pro affirmante sententia in re præfenti recitarentur. Nam Vasquez citato loco docet, nomen Ideæ relatiuè ad creaturas, relatione rationis necessario constare, cum, quoad intrinsecum Deo, præque diuinum, absolutum quid omnino à creaturis sit, ac proinde plures dici, atque diuidi in plures, quia de eis, vt eas concipimus, loquimur. Concipimus autem eas vt plures rationis relationes ad creaturas. Soarez vero citatus faceret, Ideas concipi à nobis, cum respectu rationis ad creaturas: ac necessario eas ita à nobis concipi tenetur fateri cum num. 17. dicat Ideam eo nomine significari, vt terminum adequatum creaturæ mensuratur, mensurabilis ad ipsam: quod rationis relationem inuolueret necessario ait: proindeque pro varietate commensurationum earum, quæ in diuersis creaturis sunt, varias pluresque diuinas Ideas absolute dici posse: in quo cum Vasquezio, cuius nuper recitatum doctrinam impugnauerat n. 16. tandem conuenit, atque quæ pro se respondit n. 17. Suarum contra illum impugnationum solutiones fecit. Itaque (vt plura hic de diuinis Ideis in tempore non misceamus) satis ex his constat, Doctores, & Patres hosce de diuisibilitate, adhuc metaphysicæ, diuinarum Idearum, quoad intrinsecum Deo, & quod diuinum est, certo non loqui. Id quod August. loco citatæ Epistolæ satis insinuat, dicens, *Varias hominum rationes* (non autem dixit Dei) in illa sinceritate, id est vnitatem, *Vitare*.

CERTAMEN II.

Pro negante nostra sententia, homogeneam compositionem metaphysicam probanda, notationes.

1 Secundam hanc præfixam Conclusionem de Ideis diuinis loquentes videntur etiam generaliter indicasse Magni Albertus, & Aureolus locis citatis, ac fortè Marsilius. Vt autem illam solide, ac metaphysicè probemus, duo statuenda certissima sunt. Alterum ex dictis in Physicis controuers. de infinito. Alterum ex Metaphysica, & Theologia certissimum. Primum est discrimen inter infinitum simpliciter ex genere, seu specie, & essentia sua tale, & infinitum secundum quid non ex genere, seu specie, & Essentia sua tale et si in eis habeat infinitatem. Etenim quod simpliciter & absolute, siue ex genere, & essentia sua infinitum est, nequit sine infinitate sui generis concipi, ne dum esse: quod autem non simpliciter, & absolute, sed secundum quid, ac non ex genere, & Essentia sua, & per additionem partium, intra illam infinitum est, bene esse, concipique potest siue infinitate illa secundum quid, intra illam speciem.

2 Inde aliud discrimen inter vtrumque infinitum valde notandum discrimen inter vtrumque infinitum deprehenditur. Cum enim, quod simpliciter, & absolute, seu ex genere, & essentia sua infinitum est, finitum aliquid intra illam non habeat, nec habet unde ei addi aliquid possit speciei, seu generis illius: quia infinito, quæ parte infinitum est, impossibile est aliquid in eo genere, quo infinitum est adiungi: vt ex terminis patet, atque in linea, quæ versus vnâ partem infinita est, nihil ab ea parte addi ulterius possit: quia neque ab illa terminum habet: sicut neque æternitati à parte post animæ rationalis, & Angeli addi duratio à parte post vllatenus potest. Ei autem quod ex specie, & essentia sua infinitum non est, quare neque absolute, & simpliciter infinitum sed secundum quid constituto intra suam speciem, addi intra illam alia, & alia possunt partes in infinitum, quousque infinitarum additione, infinitum secundum quid euadat: vt quantitati, siue continue, siue discretæ, & intentioni qualitatium euenire posse putatur.

3 Ex inde vero ulterius inter vtrumque infinitum discrimen aliud elucet: quod infinitum non simpliciter, & ex genere, seu specie, & essentia sua, sed secundum quid, & per additionem aliarum, & aliarum partium, speciei eiusdem infinitum tale est per denegationem termini solummodo intrinseci: quia scilicet, quod ita infinitum est, tot intra se partes cohibet, vt nec numerum subire possint, nec vltima illius pars sit assignabilis, ultra quam alia, & alia assignabiles intra illud non sint: quare optime ab Aristotele, & Philosophis eiusmodi infinitum definitur: *Cuius partes accipere semper restant alia, & alia ipsius accipienda* ac proinde necessario intra ipsum terminus ea parte, quæ infinitum est, esse non potest. Unde si vtrunque linea, vel duratio creata ponatur infinita, versus neutram partem terminum habebit intrinsecum: atque adeo per denegationem termini intrinseci, infinitum eiusmodi infinitum necessario erit. Non autem per denegationem termini extrinseci sed enim denegatio etiam hæc termini, etiam extrinseci, quæ infinito secundum quid, & non ex genere, & essentia sua tali, conuenire negatur, non ita intelligi debet, quasi dicamus extrinseci aliqua mensura, ea parte, quæ infinitum est posse illud terminari, aut coerceri: id enim in terminis implicat; sed quia extra ipsum partes eiusdem rationis, & generis alia, & alia, imò infinite alia, esse possunt. Ex eo enim quod linea, vel altera, vel vtraque parte sui infinita darentur, non inde alia, & alia lineæ partes, imò neque infinite alia lineæ partes, ac proinde neque infinite alia lineæ extra ipsam repugnant: quoniam eo ipso, quod linea vna infinita possibilibus, vel admittatur, vel probetur, possibiles admittentur plures, & probabuntur. At vero infinitum absolute, & simpliciter, siue ex genere suo tale infinitum

Disp. III. Quæst. VI. Certam. III. 61

infinum sanè est per denegationem termini intrinseci, non autem solum, sed per denegationem termini etiam extrinseci, ita vniuersum, vt nihil generis illius, siue ordine physico, si in eo infinitum sit, siue in ordine metaphysico, si sit è genere suo in ordine infinitum, esse possit; alioqui genus, & essentia, ipsius saluari absque infinitate posset: neque è genere, & essentia sua, & simpliciter infinitum, sed solum infinitum in genere, & secundum quid, contra suppositionem, foret.

1. Denique ex Theologia, & Metaphysica noto infinitatem simpliciter, & absolute, atque ex genere, & essentia sua talem soli Deo, omnibusque diuinis competere, ac proinde infinitatem per denegationem termini etiam extrinseci in illo genere, & ordine. Patet id quidem in essentia, & Essentia physica Dei, (quæ sola infinita physice simpliciter, & absolute est, per denegationem termini etiam extrinseci) cui si aliquid physicum, quod imperfectionem non inuolueret, atque extra ipsum esset (non solum in creaturis, quæ de facto sunt, sed in creaturis cunctis possibilibus) deficeret, infinitum simpliciter, & absolute non esset: quia terminum extrinsecum physice habere: licet alias prædicata omnia, quibus physica Dei essentia illa constare intelligitur, infinita per denegationem termini intrinseci forent, quæ autem physica essentia Dei in ordine physico infinitas continet ea ipsa, neque in suo genere abfinitas infinitas prædicatis cunctis metaphysicis diuinis, vt digna Deo sint, & concipiatur debet competere: vt scilicet infinita in suo quæque genere simpliciter, & absolute, atque ex essentia, & conceptu suo sint: ac proinde per denegationem termini non solum intrinseci, sed etiam extrinseci: ita vt repugnet aliquid eius essentia, & generis, in quo vnumquodque est, extra ipsum esse, aut verè concipi, quod diuinum prædicatum est, aut concipitur in illo genere.

CERTAMEN III.

Negativa nostra conclusio probatur, atque ab obiectionibus aseritur.

1. *Ex his, non prona solum, sed præceptum etiam est* nostra negatiua conclusionis probatio. Etenim diuinum quodvis prædicatum, seu Attributum iure, & formalitate diuini infinitum simpliciter, & absolute in genere suo, atque è suo genere, & essentia est: sed quidquid in suo genere, atque ex genere, & essentia sua infinitum, simpliciter, & absolute est, tale est non solum per denegationem termini intrinseci, sed etiam extrinseci in illo genere, in quo est ergo quodvis prædicatum, seu Attributum diuinum est infinitum per denegationem termini, etiam extrinseci in genere illo, in quo est. Tum sic, id quod infinitum est in aliquo genere per denegationem termini etiam extrinseci, in illo necessario debet continere omnem formalitatem generis illius: ita, vt implicet aliquid illius generis extra ipsum esse: ergo diuinum, quodvis, quod è genere, conceptu, & essentia sua infinitum simpliciter, & absolute est, vt diximus infinitum per denegationem termini, extrinseci etiam, ita omnem formalitatem illius generis in conceptu, & essentia sua claudit è conceptu, & essentia sua, vt nihil eius generis extra essentialem suum conceptum, esse verè, ac non fictè concipi queat: ergo implicat concipi verè, quin concipiat simul omnem sui generis, & ordinis formalitatem possibilem continens: ac proinde nequit verè concipi potentia productiua Leonis diuina, quin concipiatur Omnipotentia, quia quidquid potentia diuinæ est in conceptu potentia diuinæ (quæ non nisi infinita simpliciter & absolute potentia diuina est) necessariò inclusa est, & sic de aliis Attributis.

2. Confirmatur, & explicatur hæc ratio: cum concipis potentiam productiua Leonis, scorsim à potentia productiua equi, & potentia productiua hominis, & sic à potentiis productiuis reliquorum omnium possibilem, concipis potentiam infinitam formaliter: an non?

Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus I.

si concipis infinitam formaliter: ergo concipis eam vt potentiam productiua omnium possibilem contra te, & nec præcindis ex parte obiecti partem Potentiæ diuinæ ab aliis. Probatur consequentia: quia de ratione potentia productiua infinita, formaliter talis est esse potentiam productiua omnium possibilem, siue non repugnantium; alioqui, licet non omnium, sed aliquorum potentia productiua esset formaliter, infinita potentia esse posset: quod est vesanum asserere, atque in mille absurda prolapsus. Nam nulla est potentia creata, quam infinitam non possis asserere: si dicas te nondum concipere, neque illam potentiam productiua Leonis, quam scorsim ab aliis diuidis esse formaliter infinitam, quousque omnium partialium metaphysicè potentiarum respectu possibilem omnium coniunctione, Omnipotentia, ac proinde infinitas potentia constetur: ergo potentia illa productiua Leonis scorsim concepta diuina potentia non est. Patet: quia implicat diuinum aliquid diuinum esse, aut concipi, ac non concipi, & esse infinitum: ac proinde spectari potentias alias productiuas aliorum omnium possibilem, vt infinita potentia concipitur: quod ipsum est Potentiam, seu Omnipotentiam diuinam, quæ diuinam (& idem est de Scientia, seu omni Scientia, atque Attributis aliis diuinis) è conceptu diuinæ ad omnia possibilem ea infectili formalitate ferri comparari, atque extendi debere.

3. Quod si dicas, potentias illas parciales diuinas formaliter non esse scorsim sumptas, quia neque, vt sic, infinitæ sunt, sed abstrahere ab infinitate, atque à ratione diuini, quousque coreis adiunctæ, & collectiue sumptæ cum infinitate rationem etiam diuinæ potentia induant: malè, & indigne Deo respondebis: indigne quidem Deo: quia non alio modo infinitatem diuinorum prædicatorum concipis, quam infinitorum creatorum, v.g. infinitatem quantitatis, aut intensiōis qualitatum: quorum singula partes finitæ sunt, licet vt coniunctæ cum aliis infinitum constituunt: vnde licet infinitas sit earum intra genus suum, non autem infinitas ex genere, & essentia sua, quod valde diuersum genus infinitatis est, & quod solum soli Deo, ac diuinis decenter competit. Vnde constat malè etiam te respondere: cum diuinis prædicatis infinitatem ex genere, & essentia sua ea solutione non concedas. Insuper, cum inter infinitum, ac non infinitum seu finitum in nullo genere, & ordine medium detur, quippe quæ contradictoria in omni genere, & ordine opponantur, partialis illa potentia productiua Leonis, quam scorsim conceptam in Deo ponis, non solum ab infinitate abstrahat, sed erit finita vt sic, ac non infinita, seu infinitate negata: cum quo pugnat diuinam esse: non solum, quia, quidquid diuinum est, infinitum eo ipso est: sed quia multo magis debet non esse finitum, seu infinitate negatum, vt patet.

4. Iam quæ opponi huic conclusioni possunt, faciliè ex nostra hac ratione diluentur. Dices enim primo posse nos in Deo concipere Potentiam productiua Leonis scorsim è potentia productiua equi, & aliorum, quæ quidem, licet non diuisa realiter ab hac, verè tamen in Deo est, ac non fictè: non fecus atque licet principium sentiendi, quod animal metaphysicè, & principium ratiocinandi, quod rationale metaphysicè est, idem realiter in homine sint: at quia principium, seu potentiam radicalem sentiendi, in ordine ad sensationem cogitare possumus scorsim à principio ratiocinandi, seu in ordine ad sensationem metaphysicè ex parte obiecti (apud nos, & omnes obiectiue præcidentes) eas formalitates diuidimus, distinctasque fatemur: ergo & potentiam productiua Leonis à potentia equi, distinctas metaphysicè in Deo fieri debemus. Respondetur ex dictis, posse nos quidem concipere potentiam, seu Omnipotentiam Dei, in ordine ad eam tantum, quousque ita à nobis concipi, sed tamen cum duplici chimaera, seu entre rationis: altero inexcusabili, se tamen omnino ex parte nostri modi cognoscendi, quo potentia omnem relatum ad suum terminum, seu cum relatione ad ipsum necessariò concipimus: quemadmodum & Angelum admodum iuuenis necessariò concipimus. Alteri ex parte obiecti: quatenus potentiam diuinam, quæ, quæ diuinam infinita ex genere, essentia sua, atque ad possiblem omnia producenda

H virtus,

ORTEGA
In a. par
D. VIa

virtus, & potentia conceptione illius termini tantum, non inditam, ac proinde, nec diuinam implicator: e concipiunt, quod fecit euenit, cum principium physicum creatum, atque e suo genere, & essentia non infinitum, sed finitum & limitatum seorsum ab alio, cui realiter identificatur, cogitamus, ut patet.

5. Ita etiam ad similes obiectiones pro diuisibilitate metaphysica diuinae Scientia, Ideae Immenfitatis, Aternitatis, & similitum responderetur. Sed in Scientia, & Amore necessariis Dei obiecti specialiter potest. Etenim Scientia, & Amor, praesertim complacentia, necessario & essentialiter sua obiecta supponunt: neque enim percipi, concipere potest actualis tendentia Scientia alicuius circa obiectum aliquod, antequam sit, neque complacentia eius, quod nondum est: imo hoc principio negato etiam in Scientia, & complacentia Dei erga possibilia, non apparet, cur Scientia, & complacentia eodem modo scientia, & complacentia chimerae non sit, atque scientia, & complacentia est possibilia: cum possibilia possibilia, ut in scientia, & complacentia Dei in illa feratur, non spectetur. Si autem possibilia verè iam possibilia, atque in suo possibilitatis statu spectanda sint, ut in scientia, & complacentia Dei feratur actu in illa, eaque Deus exercere intelligat, & amet necessario (ut plures Theologi censent) valde contra hanc nostram conclusionem obicitur. Etenim antecederet ad possibilitatem creaturarum, eaque non spectata sua omnia necessario amat exercere, & intelligit: ergo Amor, & Scientia necessaria Dei erga seipsum, est pro priori illo ante possibilitatem creaturarum, pro quo necessarius earum Amor, & Scientia non sunt, neque exercere amantur: ergo Amor, & Scientia necessaria, qua Deus se exercere, & formaliter necessario amat, & intelligit, distinguitur formaliter metaphysice à Scientia, & complacentia necessaria, qua necessario, & exercere amat & intelligit creaturas possibiles. Patere videtur consequentia: quia, quod formaliter metaphysice idem est, nequit sine aperta contradictione pro illo signo quo est, simul pro illo non esse: atqui Scientia, & Amor necessarii, quo se Deus exercere necessario amat, & intelligit, est pro priori ad possibilia creata, seu possibilitatem creaturarum, & pro eo priori non sunt necessaria Amor & Scientia, quibus Deus exercere, & necessario intelligit & amat creaturas possibiles: ergo Scientia necessaria, & Amor necessarius Dei erga seipsum, non sunt idem formaliter metaphysice, cum Scientia & Amore necessario Dei, de creaturis possibilibus.

6. Tangit obiecto arcanum, atque abditissimum Scientia, & Amoris infiniti Dei Mysterium: cuique in Scientia, & Amore liberis Dei (ubi longè maior est) debeat satisfieri. Vtinam Dei ipsius lumine, & auxilio suo loco debitu soluamus, quod hactenus ad plenum nescio quis soluerit. Nunc autem respondeo in primis obiectantes ipsos ad difficultatis, & obiectionis huius solutionem, atque ac nos teneri. Etenim, quod Scientia, & Amor Dei necessarii erga seipsum, pro illo priori, quo se necessario amat, & intelligit, infinitus iam metaphysice sit, certum apud ipsos, imò & apud Theologos omnes est, esseque debet. Cum, siue è solo subiecto, & intelligente, & amante (qui Deus est) vel etiam ex primario obiecto (quod est ipse etiam Deus) debeant necessario eiusmodi actus infinitatem sumere, deinde extensione, ut sic loquar, eiusdem Scientia, & Amoris, siue liberi, siue necessarii ad creaturas vel possibiles, vel existentes, nihil Amoris aut Scientia, diuini, deoque identificatis Amori & Scientia accretet, adhuc metaphysice: quia alias à rerum possibilitate, Scientia Dei augmentum penderet, atque infinita non esse, quae circa Deum praecelset, cum esset capax augmenti. Ex quibus etiam apud ipsos, quia apud omnes, certum est eadem emergit difficultas. Secundo pro omnibus respondeo, Scientiam infinitam Dei utpote diuinam, absolutam omnino esse à possibilitate creaturarum, sicuti, & alia omnia praedicata diuina, ut d. de Omnipotentia ostendemus: unde sit in omnimoda sua infinitate à creaturarum possibilitate non pendere: quare neque hanc spectandam esse ad formalitatem vllam, adhuc partialem, formalis representationis alicuius creati obiecti: quemadmodum neque ad formalitatem vllam potentiae diuinae, creaturae alicuius possibilitas adhuc spectatur.

7. Ad eum igitur modum, quo Omnipotentia, potentia est omnium possibilia, pro priori ad eorum possibi-

litem, quia ab ea independens, neque inde inferitur, esse potentiam chimerae, & impossibilium, quia pro posteriori possibilia non sunt ita etiam Scientia Dei pro priori, quo se Deus intelligit, independens à possibilibus autem, ac non spectata eorum possibilitate infinita, è suo principio, subiecto, ac, si placet etiam obiecto, infinito Deo, infinita representatio actualis & exercita est: ac proinde representatio actualis omnis representabilis, & possibilis (idemque de Amore diuino dictum puta) ac proinde accedentia pro posteriore possibilia, suam representationem actualem operentem inueniunt, non faciunt: quam eodem modo impossibilia nec faciunt, neque inueniunt. Quod si dicas exercitum actualem intelligendi, intelligi sine obiecto non posse, non miraborid enim ex nostro imperfecto modo cognoscendi provenit: unde etiam sit, ne nos Omnipotentiam, quam absolutam profus à creaturis possibilibus iudicamus, nisi ad illas relatas valeamus concipere. Id quod maiorem vim habet in re praesenti, cum nulla creatam visionem (cuiusmodi Scientia Dei est) à suo obiecto independentem, experiamur: aut cum Dei Scientia, etiam exercita, & Amor complacentiae independens omnino à creaturis, in omni earum statu sit, quae ex creatis cognitionibus, & amoribus didicimus, deducere necessarium est.

8. Disputandum hic ad plenum disputationis huius examen, ultimo loco videbitur. An diuina Attributa, saltem denominatiue, atque, ut formas denominantes media physica sui vnione, suos formales effectus communicare creaturis possint, ut Vbiuitate de Immenitate effusierunt, atque de aliis diuinis Attributis, alij. Verum, cum id in Christi humanitate, quae sola vnita Deo physice est contra Vbiuitas, & alios controuersi, de Incarnat. occasione eius erroris lateat, atque vniuersim de Attributis omnibus disputauerimus, otiose hic eadem repererimus.

DISPUTATIO IV.

De Attributis Negatiuis nomine in particulari.

DIVISIMVS d. 3. q. 2. Attributa Negatiua, in Negatiua nomine, quae nimirum, in nomine ipso suo negationem habent: quia praepositionem *in*, quae negationi aquiualeat, praepositam habent, & in Negatiua definitione, quae nimirum sine negatione explicari, definiri à nobis pro hoc statu nequeunt. De primis igitur in particulari etiam hac d. agemus, acturi de secundis in particulari etiam d. 5. sunt autem primi generis Negatiua Attributa, Infinitas, Immenfitas, Immutabilitas, Inuisibilitas, Incomprehensibilitas de quibus, suo ordine agemus. Et quidem licet Immortalitas Attributum etiam negatiuum nomine sit, cum autem, vel idem, quod Aternitas, quae Attributum negatiuum definitione est, significet, vel valde affine, nihil hic de illa sed d. 5. simul cum Aternitate agemus. Sunt autem in aliquibus horum Attributorum sub vno nomine plura Attributa contenta, ut sub nomine Inuisibilis, Attributum Inuisibilitatis corporeis oculis, item Inuisibilitatis oculis mentis, seu spiritalibus, viribus tamen totius naturae, collectiue etiam sumptae, de quibus singularim disputandum erit, & sic de aliis, in quibus lateant difficultates diuerse.

QUESTIO I.

De Infinitate Dei attributali.

LVRA hic examinanda sunt. Primò: an Deus infinitus sit per Essentiam? secundò quid sit ita infinitum esse? Tertiò: an in omni praedicato, seu Attributo diuino sit infinitas e formalis conceptu? Quarto: an Infinitas attributalis, seu Attributum Infinitatis sit omnia Attributa, & praedicata diuina transcendens? sed primò sciendum est nos hic non agere de infinito, siue